

**FÆRDER
KOMMUNE**

– med vind i seilene

JournalpostID: 24/28757

Arkiv:

Saksbehandler: Ingrid Ertresvåg

Telefon: 918 08 349

Kommuneutvikling

Kommuneplanens samfunnsdel 2026-2038 - Planprogram

Utvalg	Møtedato	Saksnummer
Kommuneplanutvalg	12.06.2024	011/24

Kommunedirektørens innstilling

Planprogram for kommuneplanens samfunnsdel sendes på høring og legges ut til offentlig ettersyn sammen med kommunal planstrategi.

Innkomne forslag:

Kommuneplanutvalg 12.06.2024:

Behandling:

Kommunedirektørens innstilling enstemmig vedtatt.

KOM - 011/24 Vedtak:

Planprogram for kommuneplanens samfunnsdel sendes på høring og legges ut til offentlig ettersyn sammen med kommunal planstrategi.

Vedlegg:

Planprogram kommuneplanens samfunnsdel 2026-2038 - høringsutkast
Utfordringsbildet for Færder 2024

Tegninger/øvrige saksdokumenter er tilgjengelige på kommunens hjemmeside.

Kortversjon

I henhold til planstrategien for Færder kommune 2020–2024, skal kommuneplanens samfunnsdel (KPS) revideres. Revisjonen av samfunnsdelen er nødvendig for å innarbeide en ny arealstrategi, integrere FNs bærekraftsmål, og styrke samfunnsdelen som et styringsverktøy. Fem hovedutfordringer identifiseres: befolkningsutvikling, sosial ulikhet, økende andel eldre, nedbygging av natur, og kritisk tilstand i Oslofjorden. Prosessen vil inkludere bred medvirkning fra innbyggerne, og kommunedirektøren foreslår at planprogrammet legges ut på høring fra 17. juni til 4. september 2024.

Innledning

I henhold til planstrategien for Færder kommune 2020–2024, ble det foreslått å revidere kommuneplanens samfunnsdel (KPS) etter at kommuneplanens arealdel (KPA) ble vedtatt. Arealdelen ble vedtatt den 6. september 2023, og det var derfor ikke tid til å revidere samfunnsdelen i den kommunestyreperioden. Planstrategien for Færder kommune 2024–2028 foreslår nå en revisjon av både samfunnsdelen og arealdelen, hvor arbeidet med arealdelen starter etter vedtatt samfunnsdel.

Plan- og bygningsloven § 11-1 sier at alle kommuner skal ha en kommuneplan som omfatter en samfunnsdel med handlingsdel og en arealdel. Kommuneplanens samfunnsdel skal ta stilling til langsiktige utfordringer, mål og strategier for kommunen som samfunn og som organisasjon. Arealdelen viser sammenhengen mellom framtidig samfunnsutvikling og arealbruk. Alle kommuneplaner, inkludert kommuneplanens samfunnsdel har krav til planprogram, jf. plan- og bygningsloven § 4-1. Planprogrammet skal beskrive formålet med planen, planprosessen, frister, deltakere, medvirkning og hvilke alternativer som skal vurderes.

Kommunedirektøren foreslår at kommunal planstrategi, og planprogrammet for kommuneplanens samfunnsdel kjøres i en felles prosess da dette vil gi en mer helhetlig og effektiv planlegging. Kommunal planstrategi vil derfor følge de samme prinsippene for høring og offentlig ettersyn som planprogrammet til kommuneplanens samfunnsdel.

Faktagrunnlag

Plan- og bygningsloven § 4-1

Vurderinger

Revidering av kommuneplanens samfunnsdel

Kommuneplanens samfunnsdel for Færder ble vedtatt i 2018, og var den første felles planen for de to tidligere kommunene Nøtterøy og Tjøme.

Det er flere grunner til at det er behov for å revidere samfunnsdelen:

Arealstrategi

I gjeldende samfunnsdel er det ikke utarbeidet en egen arealstrategi. Det ble laget en arealstrategi i planprogrammet for kommuneplanens arealdel. Denne var svært kortfattet, og gjorde arbeidet med kommuneplanens arealdel krevende da det ikke var klare føringer for arealutviklingen i kommunen. Det er derfor et behov at det utarbeides en ny arealstrategi.

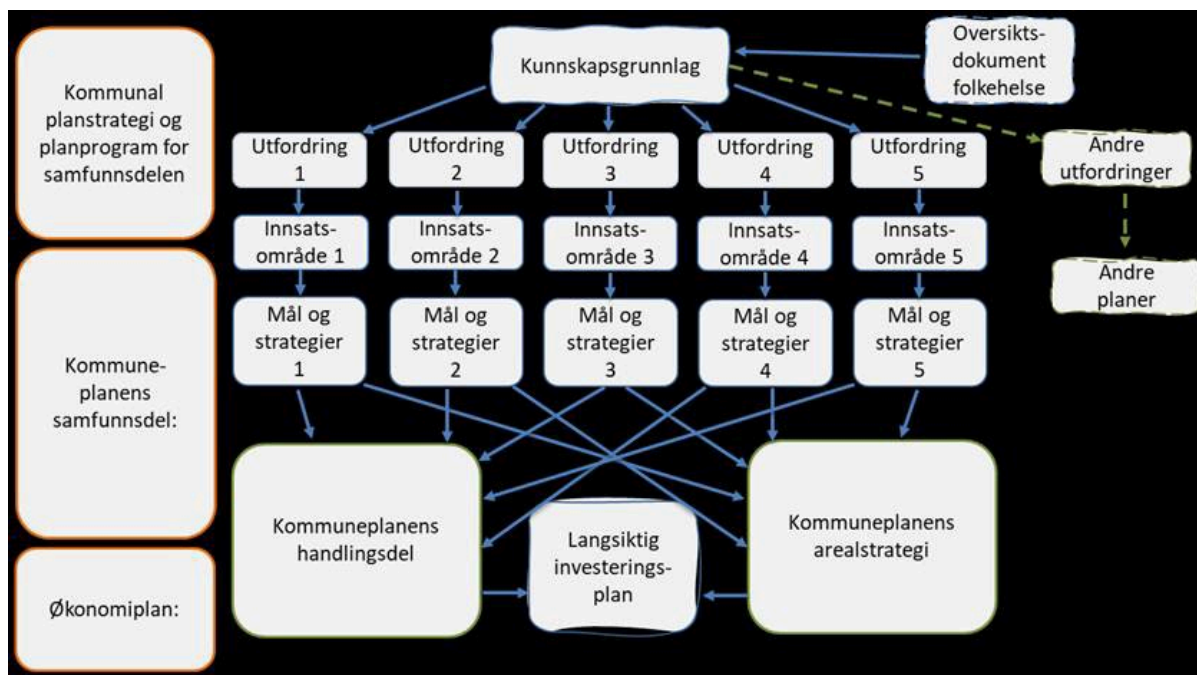
FNs bærekraftsmål

Gjeldende samfunnsdel har ikke innarbeidet FNs bærekraftsmål. Gjennom nasjonale føringer for

regional og kommunal planlegging, er det tydelige forventninger om at kommunene legger FNs bærekraftsmål til grunn for samfunns- og arealplanleggingen. For å realisere målene må de tilpasses og spisses slik at de fungerer på lokalt nivå. Det vil bli en viktig del av dette arbeidet og få innarbeidet bærekraftsmålene i samfunnsdelen.

Styrking av samfunnsdelen som styringsverktøy

For å styrke kommuneplanens samfunnsdel som et styringsverktøy, ønsker Færder kommune å følge anbefalingene fra KS sin rapport "Ny agenda for kommuneplanens samfunnsdel". Dette innebærer tydeliggjøring av langsiktige mål, forenkling av strategier, samskaping mellom politikk og administrasjon, og tettere kobling til økonomiplanen.

Figur 1 Kommuneplanprosessen – Samfunnsdelen

Utfordringsbildet og innsatsområder

I forbindelse med arbeidet med den kommunale planstrategien og planprogrammet til samfunnsdelen har det vært avholdt kommuneplanutvalgsseminar og interne seminarer for administrasjonen. I disse seminarene har man presentert utfordringer innenfor en rekke virksomheter og fagtemaer.

Med bakgrunn i disse drøftingene foreslår kommunedirektøren 5 prioriterte hovedutfordringer Færder kommune står overfor og bør prioritere som innsatsområder i kommunestyreperioden og i arbeidet med kommuneplanens samfunnsdel. Det foreslås at de 5 hovedutfordringene og innsatsområdene skal være førende for det videre arbeidet for kommuneplanens samfunnsdel.

Hovedutfordringer og innsatsområder

Svak og utfordrende befolkningsutvikling og uhensiktsmessig lokalisering av boliger og sosial infrastruktur.

- For få barnefamilier
- For lav boligproduksjon, og for lav andel leiligheter
- Uhensiktsmessig lokalisering av boliger og sosial infrastruktur.

Færder kommune har over tid hatt en lav befolkningsvekst, der barnetall og antall barnefamilier har gått ned, samtidig som den eldre befolkningen har økt betydelig. Denne utviklingen vil forsterkes ytterligere, hvis man ikke endrer kurs. Befolkningsvekst er tett knyttet til boligproduksjonen.

Boligproduksjonen i Færder har vært for lav til å kunne opprettholde en bærekraftig befolkningsvekst, samtidig som boligproduksjonen ikke har vært tilpasset behovet for leiligheter for den økende andel mindre husholdninger. Det er også tydelig at boliger og tjenester i mange tilfeller har fått en uhensiktsmessig lokalisering, både i forhold til sentrum- og tettstedsutvikling og tilgang på kollektivforbindelse.

Sosial ulikhet og utenforskap, med særlig søkelys på barn, unge og unge voksne.

- Sosial ulikhet
- Unge utenfor arbeid, utdanning og opplæring
- Barn og unges evne til å håndtere samfunnsendringene nå og i fremtiden
- Vanskelig å prioritere helsefremmende og forebyggende tiltak som skal nå hele befolkningen på bekostning av individbaserte løsninger, samtidig med en økning i psykiske helseproblemer og livsstilssykdommer.

Færder kommune er blant de kommunene i Vestfold med høyeste andelen barn i lavinntektsfamilier målt ut fra kommunalt inntektsnivå. Færder er også kommunen i Vestfold med høyest inntektsulikhet, og ulikheten har vært jevnt økende siden 2009, med en liten nedgang fra 2021 til 2022. Inntektsulikhet mellom husholdninger gjør at mange barn i Færder vokser opp med redusert tilgang på en del ressurser sammenlignet med andre barn.

Færder har også den største andelen unge (15–29 år) som står utenfor arbeid, utdanning og opplæring, og hovedvekten ligger på aldersgruppen 25–29 år. Andelen er høyest blant kommunene i Vestfold og høyere enn landet som helhet. Personer i denne gruppen ser ut til å ha mer varige problemer med å komme inn på arbeidsmarkedet. Blant dem som blir værende utenfor over lengre tid, er det klar overvekt av unge med helseutfordringer og unge uten videregående opplæring.

Flere innbyggere som søker hjelp, sliter med mer komplekse sosiale problemer enn tidligere. Dette kan være utenforskap, fattigdom, hjemløshet, rusmisbruk, psykiske helseproblemer, helseproblemer, sosiale problemer og familieproblemer. Å adressere disse problemene krever en sterkere helhetlig tilnærming og koordinert innsats fra ulike tjenester.

Færder kommune står overfor store utfordringer med å forberede barn og unge på en raskt skiftende fremtid, preget av hyppige teknologiske endringer og klima- og miljøutfordringer. Samtidig må man håndtere økende psykiske helseproblemer og livsstilssykdommer. I denne komplekse situasjonen er det vanskelig å prioritere helsefremmende og forebyggende tiltak som når hele befolkningen, på bekostning av individbaserte løsninger.

Konsekvenser av økende andel eldre.

- Antallet eldre i kommunen øker og trenden fortsetter
- Eldre lever lenger med sykdom
- Store rekrutteringsutfordringer i helsesektoren
- Mangler tilrettelagte boliger for den voksende gruppa av eldre
- Flere og mer komplekse oppgaver overføres fra spesialisthelsetjenesten til kommunehelsetjenesten

Færder kommune står overfor store demografiske utfordringer på grunn av en aldrende befolkning, som lever lenger og ofte med sykdommer, som f.eks. demens. Denne utviklingen forventes å øke betydelig i årene framover. «Forsørgerbrøken», med færre yrkesaktive i forhold til de eldste aldersgruppene, vil utfordre tilgangen til kvalifisert helsepersonell, samtidig som behovet øker. Overføringen av mer komplekse oppgaver fra spesialisthelsetjenesten til kommunehelsetjenesten utfordrer kommunens kapasitet og kompetanse ytterligere. Kommunen mangler også tilrettelagte boliger for den voksende gruppen av eldre, som vanskeliggjør gode og effektive helsetjenester, og blant annet øker behovet for flere institusjonsplasser.

Nedbygging av natur og reduksjon av karbonrike arealer.

- Fortsatt nedbygging av arealer til bebyggelse
- Reduksjon av biologisk mangfold
- Bit for bit-utbygging, med få større sammenhengende grøntområder igjen
- Særlig press på strandsonen
- Økt klimagassutslipp ved utbygging av karbonrike arealer
- Fortsatt press på jordbruksarealer

Landområdene rundt Oslofjorden representerer Norges rikeste når det gjelder biologisk mangfold, med kanskje 80 % av våre landlevende arter. Naturområdene i Færder er også svært viktige rekreasjonsområder for innbyggerne, og noe av det som gjør kommunen attraktiv som bo- og fritidskommune. I Færder kommune er det et stort utbyggingspress på arealene, og spesielt på strandsonen og arealene nord i kommunen. Den største utfordringen for naturmangfold er tap av natur, og hovedårsaken til tap av natur er endret arealbruk. Store deler av naturen i Færder består av skog, og dette er også viktige arealer for karbonlagring. I tillegg til utbyggingspresset på naturområdene, er det også et stort press på landbruksarealer som ligger nord i kommunen.

Kritisk tilstand i Oslofjorden og i lokale vassdrag.

- Overhøsting av ressurser
- Forurensning og forøpling
- Utbyggingspress og naturinngrep i strandsonen
- Dårlig vannkvalitet i fjord og vassdrag, som følge av utslipp fra avløp og avrenning fra landbruk

Tilstanden for livet i Oslofjorden og vannmiljøet ellers i kommunen er svært dårlig. Både kommersielt- og fritidsfiske bidrar til overhøsting av arter, som har en betydelig påvirkning på fjordens økosystem. I tillegg utgjør forurensning fra miljøgifter og mikroplast en stor utfordring, der blant annet fritidsbåter og bildekk er store kilder til mikroplastforurensning. Fysiske inngrep i strandsonen og i sjøen som mudring, utfylling, brygger, bunntåling og oppankring, forverrer situasjonen ved å negativt påvirke fjordens liv. Utslipp av næringsstoffer fra både jordbruksarealer og avløpsvann bidrar til overgjødning, algeoppblomstring og oksygenmangel i vannet, noe som påvirker livet i bekker, innsjøer og sjøen negativt.

Planprosess og medvirkning

Kommunestyret er det øverste beslutningsorganet for kommuneplanens samfunnsdel, mens det løpende politiske arbeidet er delegert til kommuneplanutvalget. Arbeidet følger de faste trinnene i kommuneplanprosessen: planprogram, høringsforslag og vedtak. Tidlig og kontinuerlig forankring av de folkevalgte er avgjørende for gjennomføringsevnen, selv om det kan være tidkrevende og arbeidsintensivt. En solid politisk forankring gir planen større relevans som styringsverktøy og øker eierskapet til planen. Politikerverksteder vil bli arrangert for å involvere politikerne i planarbeidet, uten at det tas beslutninger der.

Plan- og bygningsloven § 5-1 krever at det legges til rette for medvirkning i kommuneplanprosessen. Kommuneplanens samfunnsdel angår alle innbyggerne i kommunen, og det er derfor særlig viktig å sikre god medvirkning. Medvirkningsprosessen vil være målrettet og inkluderende, spesielt overfor grupper som har utfordringer med å delta gjennom vanlige kanaler. Offentlig ettersyn og høring av planforslaget gir bred anledning til medvirkning fra kommunen, offentlige instanser, nabokommuner og private og frivillige aktører. Valgdeltakelse anerkjennes som den viktigste formen for medvirkning, og innbyggerne oppfordres til aktiv deltakelse i valgprosessen.

1. Planprogram for samfunnsdelen (sammen med kommunal planstrategi):

- Behandling og høring:** Kommuneplanutvalget behandler og vedtar å legge forslag til planprogram ut på høring (12. mai 2024).
- Høringsperiode:** Høringsperioden varer i minst seks uker, fra 17. juni til 4. september 2024.

- c. **Behandling av høringsinnspill:** Administrasjonen behandler innspill og innarbeider endringer. Kommunestyret vedtar planprogrammet og planstrategien 13. november 2024.
2. **Plandokument – Kommuneplanens samfunnsdel:**
    - a. **Utarbeidelse av forslag:** Administrasjonen utarbeider forslag til revidert samfunnsdel med arealstrategi og prioriterte bærekraftsmål, inkludert ulike medvirkningsprosesser.
    - b. **Behandling før høring:** Planforslaget behandles og vedtas sendt på høring av kommuneplanutvalget.
    - c. **Høringsperiode:** Høringsperioden varer i minst seks uker og inkluderer medvirkningsprosesser som folkemøter og møter med organisasjoner, samt kontakt med regionale myndigheter.
    - d. **Endelig behandling:** Administrasjonen innarbeider innspill og endringer før planen sendes til sluttbehandling i kommunestyret.

Konklusjon

Kommunedirektøren mener en revisjon av kommuneplanens samfunnsdel er nødvendig for å møte Færder kommunes langsiktige utfordringer og målsettinger. Arbeidet vil inkludere utvikling av en ny arealstrategi, integrering av FNs bærekraftsmål, og styrking av samfunnsdelen som et styringsverktøy. Kommunedirektøren mener de prioriterte innsatsområdene blir viktig å rette innsatsen mot i det videre arbeidet med kommuneplanens samfunnsdel. Prosessen vil være inkluderende, med medvirkning fra innbyggere og aktører. Kommunedirektøren foreslår at kommuneplanens samfunnsdel – planprogrammet sendes på høring og legges ut til offentlig ettersyn fra 17. juni til 4. september 2024.

Fremdrift

Planprogram for kommuneplanens samfunnsdel foreslås sendt på høring og lagt ut til offentlig ettersyn fra 17. juni til 4. september 2024. I den videre framdriftsplanen legges det opp til at kommuneplanens samfunnsdel kan legges fram til politisk sluttbehandling i slutten av 2025.